

Sygn. akt VIII Ca 289/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Rafał Krawczyk (spr.)
Sędziowie:	SSO Małgorzata Kończal SSO Włodzimierz Jasiński
Protokolant:	sekr. sądowy Natalia Wilk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2013 r.

sprawy z wniosku (...) *Spółki Akcyjnej w G.*

z udziałem *R. P., E. S. i Skarbu Państwa - Starosty T.*

o zasiedzenie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestników R. P. i E. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 3 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XI Ns 1857/12

postanawia:

- 1. oddalić apelację,**
- 2. ustalić, iż każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swym udziałem w postępowaniu odwoławczym.**

Sygnatura akt: VIII Ca 289/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Toruniu, stwierdził, że (...) S.A. w G. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu: z dniem 31 grudnia 2006 roku co do linii 110 kV (...) (dawniej(...)) i z dniem 30 czerwca 2008 roku co do linii 110 kV(...), na nieruchomości stanowiącej własność E. S. i R. P., położonej w miejscowości P., gmina Ł., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem (...) dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji

elektroenergetycznych w postaci opisanych wyżej linii oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontu i modernizacji tych urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem.

Zasadnicze motywy tego orzeczenia były następujące: właścicielami nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę ewidencyjną (...) o powierzchni 8,4500 ha położonej w miejscowości P. KW nr (...) są w ramach wspólności łącznej spółki cywilnej (...). Linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV(...) (obecnie (...)) została wybudowana w 1976 r. Fragment linii napowietrznej wysokiego napięcia 110 kV (...) (obecnie (...)) został umieszczony nad nieruchomością stanowiącej działkę nr (...). Linia napowietrzna (...) została wybudowana najpóźniej w kwietniu 1978 r. a podłączona pod napięcie w czerwcu 1978 r. Jej fragment został umieszczony nad działką nr (...). Linie te były użytkowane od momentu posadowienia do chwili obecnej. Nadto Sąd ustalił, że wnioskodawca jest następcą prawnym Zakładów (...). Decyzją z 8 marca 1996 r. nr (...) Urzędu Wojewódzkiego w T. stwierdzono nabycie z dniem 5 grudnia 1990 r. przez poprzednika wnioskodawcy prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) nr (...) wraz z nabyciem własności wzniesionych na niej budynków stanowiących własność Skarbu Państwa.

Oceniając powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że zostały spełnione ustawowe przesłanki zasiedzenia. Spełniony został warunek wykonania trwałych i widocznych urządzeń. Nie budziła sporów data posadowienia przedmiotowych urządzeń a co za tym idzie, data rozpoczęcia korzystania z nich w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu. Sąd I instancji uznał nadto, że posiadanie polegające na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo energetyczne może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia, na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli; jednak poprzednicy prawni wnioskodawcy nie byli w dobrej wierze. Przyjęcie dobrej wiary jest możliwe tylko wówczas gdy powyższe następowało na podstawie wskazanej ustawy, a jej przepisy przewidywały że wstęp na nieruchomość a tym samym objęcie w posiadanie służebności odbywało się na podstawie decyzji odpowiedniego organu, w szczególności wydawanego na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości. W materiale dowodowym sprawy brak jest jednak decyzji wywłaszczeniowej.

Zdaniem Sądu I instancji uzasadnione było doliczenie przez wnioskodawcę okresu posiadania biegnącego na rzecz Skarbu Państwa w czasie gdy posiadanie było wykonywane przez przedsiębiorstwo państwowe, gdyż na mocy decyzji wojewody z dnia 8 marca 1996 r. wydanej na podstawie art. 2 ust. 1-3 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości, na mocy której doszło do przeniesienia na poprzednika wnioskodawcy użytkowania wieczystego a w rezultacie także posiadania służebności.

Początkowe terminy zasiedzenia Sąd określił na 31 grudnia 1976 r. oraz 30 czerwca 1978 r., a końcowe, z uwagi na upływ ich pod rządami znowelizowanego przepisu art. 172 k.c., odpowiednio na 31 grudnia 2006 r. co do linii (...) oraz 30 czerwca 2008 r. w stosunku do linii (...).

Uczestnicy E. S. i R. P. złożyli apelację od powyższego postanowienie, zarzucając:

1. naruszenie art. 285 § 1 i 2 k.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że dopuszczalne jest zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (m.in. przy braku wskazania służebności władnącej)
2. naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 287 k.c. i art. 288 k.c. poprzez niezastosowanie

Wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie wniosku w całości oraz o zasądzenie na ich rzecz od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie solidarnie od uczestników na jego rzecz kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelację należało oddalić.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, znajdują odzwierciedlenie w zebranych materiałach dowodowych, nie są też kwestionowane w apelacji, zatem Sąd Okręgowy przyjmuje je za swoje i czyni podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Zasadniczy zarzut apelacji sprowadza się do braku prawnej możliwości zasiedzenia służebności przesyłu przed upływem terminów zasiedzenia licząc od wprowadzenia tej instytucji do kodeksu cywilnego. Należy zatem przywołać stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w uchwale z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 89/08, Lex nr 458125), konsekwentnie aprobowane w praktyce orzeczniczej, także tutejszego Sądu Okręgowego, zgodnie z którym funkcjonalna wykładnia art. 285 § 2 k.c. przemawia za dopuszczeniem ustanowienia służebności mającej na celu zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa, a nie nieruchomości władnącej lub jej oznaczonej części. Jak wskazał Sąd Najwyższy, służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu odpowiada co do istoty wymogom z art. 285 k.c., gdyż polega na prawie do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem przedsiębiorstwa przesyłowego. Zastosowaniu art. 285 k.c. do stanów faktycznych sprzed 3 sierpnia 2008 r. tj. sprzed wejścia w życie art. 305¹ i nast. k.c. nie sprzeciwia się to, że tradycyjna służebność gruntowa powinna być powiązana z konkretną nieruchomością władnącą i mieć na celu zwiększenie jej użyteczności, podczas gdy służebność przesyłu (i odpowiadająca jej treściowo służebność gruntowa) wchodzi w skład przedsiębiorstwa (art. 551 k.c.), a więc jej nabycie w drodze zasiedzenia (tak jak ustanowienie) następuje przez przedsiębiorcę, a nie przez właściciela nieruchomości władnącej. Przy instytucji przesyłu, a więc i służebności gruntowej przy przyjęciu funkcjonalnej wykładni art. 285 § 2 k.c. kategoria nieruchomości władnącej w ogóle nie występuje, więc oznaczenie takiej nieruchomości jest dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne.

Tym samym Sąd Okręgowy nie podziela poglądu zawartego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC z 2003 r. nr 11 poz. 142) oraz w przytoczonym w apelacji postanowieniu z dnia 8 września 2006 r. (II CSK 112/06, Lex nr 193240), w myśl którego okoliczność, że służebność gruntowa zwiększy użyteczność przedsiębiorstwa prowadzonego przez właściciela nieruchomości nie może automatycznie wykluczać istnienia nieruchomości władnącej.

Zarzut naruszenia art. 285 § 1 i 2 k.p.c. należy zatem uznać za nieskuteczny.

Bezpodstawny jest również zarzut naruszenia art. 5 k.c. w zw. z art. 287 k.c. i art. 288 k.c. Argumentacja uczestników w tej części sprowadza się do braku skonsultowania przebiegu służebności i znaczącego utrudniania korzystania z nieruchomości obciążonej wskutek przebiegu linii(...). Jednak skarżącym umyka, że determinanty przebiegu służebności wynikające z art. 287 k.c. i art. 288 k.c. mają zastosowanie wyłącznie przy ustanawianiu tego ograniczonego prawa rzeczowego, i nie mogą służyć korygowaniu przebiegu służebności w toku postępowania o stwierdzenie zasiedzenia, skoro służebność ta już powstała i to w konkretnym kształcie. Jest przecież jasne, że postanowienie o stwierdzeniu zasiedzenia służebności ma charakter deklaratoryjny i może jedynie usankcjonować rzeczywisty przebieg i zakres służebności. Ewentualnie zmiany w tym zakresie mogą nastąpić w trybie art. 291 k.c. lub 294 k.c. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 36/10, OSNC z 2010 nr 12 poz.163).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy oddalił apelację (art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) oraz ustalił, że każdy z uczestników poniesienie koszty postępowania za II instancję stosownie do swego udziału w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.).